

» Idź do

- Spis treści
- Przykładowy rozdział

» Katalog książek

- Katalog online
- Zamów drukowany katalog

» Twój koszyk

- Dodaj do koszyka

» Cennik i informacje

- Zamów informacje o nowościach
- Zamów cennik

» Czytelnia

- Fragmenty książek online

» Kontakt

Helion SA
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
© Helion 1991-2008

Bezpieczne programowanie. Aplikacje hakeroodporne

Autor: Jacek Ross
ISBN: 978-83-246-2405-8
Format: 158×235, stron: 312

Wyobraź sobie sytuację, w której poświęcasz mnóstwo czasu na stworzenie nowego, ciekawego rozwiązania w świecie informatyki. Kosztuje Cię to wiele dni i nocy ogromnego wysiłku. Dokładnie w momencie opuszczenia Twojego bezpiecznego komputera, udostępniony światu, Twój pomysł zostaje wystawiony na ciężką próbę – w sieci działają krakerzy, którzy za wszelką cenę będą próbowali złamać Twoje zabezpieczenia lub wykorzystać luki w Twojej aplikacji. Jak tego uniknąć? Jak tworzyć oprogramowanie odporne na ich ataki?

Proste i przejrzyste odpowiedzi na podobnie skomplikowane pytania znajdziesz właśnie w tej książce! Podczas lektury poznasz zagrożenia, na jakie narażony jest programista, oraz proste sposoby utrudniania krakerom zadania. Dodatkowo zdobędziesz wiedzę na temat metod szyfrowania danych i wyznaczania sygnatur. Jednak, co najważniejsze, zobaczysz, jak wykorzystać tę wiedzę w praktyce! W publikacji „Bezpieczne programowanie. Aplikacje hakeroodporne” znajdziesz również sporo ciekawych informacji na temat zabezpieczania aplikacji sieciowych oraz zaawansowane metody, gwarantujące podniesienie bezpieczeństwa Twojego produktu do wysokiego poziomu. To jeszcze nie wszystko! W kolejnych rozdziałach autor prezentuje sposoby ochrony przed debuggerami, patenty na bezpieczne tworzenie kodu na platformie .NET oraz psychologiczne aspekty tworzenia hakeroodpornych aplikacji!

- Przegląd zagrożeń, rodzaje oszustw i naruszeń bezpieczeństwa
- Zabezpieczenie programu przy użyciu numeru seryjnego
- Dostępne na rynku systemy zabezpieczania aplikacji
- Algorytmy szyfrujące
- Tworzenie skrótów wiadomości
- Wykorzystanie szyfrowania przy zabezpieczaniu oprogramowania
- Zabezpieczenia aplikacji wykorzystujących PHP i .NET
- Ochrona przed atakami typu: wstrzykiwanie SQL, XSS, DOS i DDOS
- Używanie zaawansowanych metod ochrony oprogramowania
- Sposoby zaciemniania programu
- Ochrona kodu przed debuggerami
- Zastosowanie kluczy sprzętowych i technik biometrycznych
- Psychologiczne aspekty ochrony oprogramowania

Dowiedz się, jak tworzyć aplikacje odporne na ataki!

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Zagrożenia czyhające na programistów	11
1.1. Dawno, dawno temu w świecie gier	11
1.2. Moje przygody z grą Metal Knights	14
1.3. Niebezpieczny edytor map, czyli słabe punkty	16
1.4. A jak to robią w Diablo... czyli coś o bezpieczeństwie aplikacji sieciowych	19
1.5. Rodzaje oszustw i naruszeń bezpieczeństwa	21
1.5.1. Nieuprawnione użycie bądź kopiowanie programu	21
1.5.2. Nielegalna podmiana autorstwa kodu	23
1.5.3. Nieuprawniona modyfikacja kodu	23
1.6. Pirat, Robin Hood, kraker?	24
1.7. Czy ja także mam myśleć o zabezpieczeniach?	25
1.8. Czym się różni kraker od złodzieja samochodów?	27
Zadania do samodzielnego wykonania	30
Pytania kontrolne	31
Rozdział 2. Proste metody zabezpieczenia programów	33
2.1. Wstęp	33
2.2. Numer seryjny	33
2.3. CrackMe — przykłady słabości prostych zabezpieczeń przed nieuprawnionym użytkowaniem programu	35
2.3.1. CrackMe1	35
2.3.2. CrackMe2	42
2.4. Gotowe systemy zabezpieczania aplikacji przed nieuprawnionym użyciem	44
Przegląd systemów zabezpieczających dostępnych na rynku	47
2.5. Zakończenie	50
Zadania do samodzielnego wykonania	51
Pytania kontrolne	51
Rozdział 3. Teoria szyfrowania. Algorytmy szyfrujące w praktyce	53
3.1. Wstęp	53
3.2. Szyfrowanie i kodowanie informacji	53
3.3. Historyczne algorytmy szyfrowania i kodowania	54
3.3.1. Początki	54
3.3.2. Szyfry przestawieniowe i podstawieniowe, szyfr Cezara	55
3.3.3. Szyfry polialfabetyczne	55
3.3.4. Zasada Kerckhoffs'a	56

3.4. Współczesne algorytmy szyfrowania	56
3.4.1. Rozwój algorytmów szyfrowania	56
3.4.2. Algorytmy symetryczne. Algorytm RC4	57
3.4.3. Szyfrowanie symetryczne, algorytm DES	61
3.4.4. Szyfrowanie symetryczne, algorytm AES	61
3.4.5. Szyfrowanie asymetryczne, algorytm RSA	61
3.4.6. Podpis cyfrowy	63
3.4.7. Szyfr z kluczem jednorazowym	63
3.5. Algorytmy wyznaczające sygnatury (skrót) danych	64
3.5.1. Algorytm wyznaczania CRC	64
3.5.2. Algorytm MD5	65
3.5.3. Algorytm SHA-1	65
3.6. Generatory liczb pseudolosowych	69
3.7. Do czego może służyć szyfrowanie w zabezpieczeniu programów?	70
Zadania do samodzielnego wykonania	71
Pytania kontrolne	71

Rozdział 4. Zabezpieczanie programów sieciowych na przykładzie języka PHP ... 73

4.1. Wstęp	73
4.2. Obsługa danych z zewnątrz	74
4.3. Przekazywanie danych między skryptami	75
4.4. Uwierzytelnianie w PHP	76
4.5. Niebezpieczne konstrukcje języka	79
4.5.1. Konstrukcja include (\$plik)	80
4.5.2. eval(\$code), konstrukcja \$\$	81
4.5.3. fopen(\$url)	82
4.6. Bezpieczna obsługa błędów	83
4.7. Bezpieczeństwo systemu plików	84
4.8. Cross site scripting	85
4.9. Wstrzykiwanie kodu SQL	86
4.9.1. Wstrzykiwanie kodu SQL — przykład 1.	87
4.9.2. Wstrzykiwanie kodu SQL — przykład 2.	90
4.9.3. Użycie PDO	91
4.9.4. Ataki wielofazowe	92
4.9.5. Sposoby ochrony	92
4.10. Wstrzykiwanie poleceń systemowych (shell injection)	93
4.11. Wstrzykiwanie zawartości e-mail (e-mail injection)	94
4.12. Cross site request forgery	95
4.13. Przejęcie kontroli nad sesją (session fixation)	97
4.14. Session poisoning	101
4.14.1. Przechowywanie stanu aplikacji w niezabezpieczonych miejscach	101
4.14.2. Przepisanie wartości do zmiennej sesyjnej o nazwie stworzonej na podstawie danych od użytkownika	104
4.14.3. Podmiana sekwencji wywołań przez włamywacza. Problem wyścigu	105
4.14.4. Używanie tych samych zmiennych sesyjnych do różnych celów	106
4.14.5. Zmienne sesyjne nie są gwarancją bezpieczeństwa	108
4.15. Ataki typu DOS i DDOS	110
4.16. Dyrektywa register_globals	112
4.17. Narzędzie zaciemniające kod źródłowy języka PHP	114
Zakończenie	116
Zadania do samodzielnego wykonania	116
Pytania kontrolne	116

Rozdział 5. Zaawansowane metody zabezpieczania programów	121
5.1. Wstęp	121
5.2. Klucze rejestracyjne przypisane do użytkownika	122
5.2.1. Idea kluczy rejestracyjnych przypisanych do użytkownika	122
5.2.2. Typowe techniki	124
5.2.3. Tworzenie kluczy rejestracyjnych w aplikacjach sieciowych	125
5.3. Samotestujący się program	126
5.3.1. Testowanie integralności programu gwarancją jego oryginalności	126
5.3.2. Przykład — weryfikacja integralności pliku wykonywalnego	127
5.3.3. Przykład — weryfikacja integralności kodu programu	132
5.4. Sprawdzanie integralności danych	135
5.4.1. Ukryj moje dane	136
5.4.2. Testowanie integralności danych ulegających zmianom	137
5.4.3. Wersje czasowe oprogramowania — kłopoty z shareware	138
5.4.4. Bezpieczne przechowywanie danych — przykład	140
5.5. Samomodyfikujący się program	144
5.5.1. Samomodyfikujący się program. Brzydka sztuczka czy eleganckie zabezpieczenie?	144
5.5.2. Sabotaż, czyli jak ukarać krakera?	146
5.5.3. „Za 5 sekund ten program ulegnie samozniszczeniu” — automatyczna deinstalacja programu	147
5.5.4. „Kod o ograniczonej przydatności do wykonania”	148
5.6. Klucz programowy	150
5.6.1. Klucz programowy — przykład	151
5.6.2. Deszyfrowanie fragmentów programu w trakcie jego działania	156
5.6.3. Przykład programu deszyfrującego się w trakcie działania	158
5.7. Zaciemnianie kodu i danych programu	161
5.7.1. Czy to wciąż open source? Zaciemnianie kodu jako metoda obronna	161
5.8. Zabezpieczenia. Jak to w praktyce wprowadzić w życie	163
5.8.1. Zabezpieczenia a etapy produkcji	163
5.8.2. Generator zabezpieczeń	164
Zadania do samodzielnego wykonania	165
Pytania kontrolne	166
Rozdział 6. Zabezpieczenie programów przed debuggerami	167
6.1. Wstęp	167
6.2. Wykrywanie debuggerów	168
6.3. Utrudnianie debugowania	169
6.3.1. Wstawki kodu utrudniające debugowanie	169
6.3.2. Generator wstawek kodu utrudniających debugowanie	172
Zadania do samodzielnego wykonania	175
Pytania kontrolne	175
Rozdział 7. Wykorzystanie internetu do zabezpieczania programów	177
7.1. Wstęp	177
7.2. Rejestracja programu przez internet	178
7.3. Aktywacja numeru seryjnego przez internet	179
7.4. Kontrola użytkownika aplikacji z częściowym dostępem do internetu	180
7.5. Weryfikacja prawidłowej pracy aplikacji przez sieć	181
7.6. Przechowywanie poufnych danych użytkownika	182
7.7. Deszyfrowanie programu w trakcie działania a internet	183
7.8. Fragmentaryczne dane pobierane z internetu	185
7.9. Przesyłanie informacji o programie do centralnego serwera	186

7.9.1. Totalna inwigilacja? Rejestrowanie informacji o zachowaniu programu i użytkownika	186
7.9.2. Zdalne sprawdzanie tożsamości użytkownika	188
7.9.3. Zdalne i lokalne blokowanie działania programu sterowanego danymi z centralnego serwera	191
7.10. Wirtualne wybory	192
Zadania do samodzielnego wykonania	196
Pytania kontrolne	196

Rozdział 8. Zabezpieczanie programów przy użyciu kluczy sprzętowych oraz technik biometrycznych 197

8.1. Wstęp	197
8.2. Zabezpieczenie aplikacji za pomocą kluczy sprzętowych	198
8.2.1. Karty magnetyczne i elektroniczne	198
8.2.2. Podpis cyfrowy na trwałym nośniku	199
8.2.3. Klucze sprzętowe w zabezpieczaniu oprogramowania	200
8.3. Technologie GPS i RFID, geolokalizacja	201
8.3.1. Technologie GPS i RFID	201
8.3.2. Problemy etyczne i moralne postępu technicznego związanego z lokalizacją i kontrolą użytkowników	202
8.4. Weryfikacja tożsamości za pomocą technik biometrycznych	203
8.4.1. Techniki biometryczne	203
8.4.2. Indywidualne oprogramowanie	204
8.5. Szpiegostwo elektroniczne	204
8.5.1. Włamania do sieci bezprzewodowych	204
8.5.2. Przechwytywanie fal elektromagnetycznych	205
Pytania kontrolne	206

Rozdział 9. Tworzenie bezpiecznych aplikacji w środowisku .NET 207

9.1. Wstęp	207
9.2. Autoryzacja oparta na uprawnieniach i rolach (Role-Based Authorization)	208
9.2.1. Uprawnienia, interfejs IPermission, klasa Principal	209
9.2.2. Autoryzacja nakazowa oparta na rolach (Imperative Role-Based Security)	210
9.2.3. Autoryzacja deklaracyjna oparta na rolach (Declarative Role-Based Security)	213
9.3. Zabezpieczenie dostępu kodu do zasobów (Code Access Security)	215
9.3.1. Nakazowe zabezpieczenie dostępu kodu do zasobów (Imperative Code Access Security)	215
9.3.2. Deklaracyjne zabezpieczenie dostępu kodu do zasobów (Declarative Code Access Security)	219
9.3.3. Poziomy reguł bezpieczeństwa (Security Policy Level)	220
9.3.4. Narzędzie The Code Access Security Policy Utility — caspol.exe	221
9.4. Bezpieczeństwo ASP.NET	222
9.4.1. Metody uwierzytelniania w ASP.NET	222
9.4.2. Dostęp anonimowy	223
9.4.3. Uwierzytelnianie systemu Windows	223
9.4.4. Uwierzytelnianie przy użyciu formularza	226
9.4.5. Uwierzytelnianie za pomocą .NET Passport	228
9.4.6. Bezpieczna komunikacja za pomocą SSL	228
9.5. Tworzenie silnych nazw podzespołów	230
Zadania do samodzielnego wykonania	231
Pytania kontrolne	232

Rozdział 10. Bezpieczny Program	235
10.1. Wstęp	235
10.2. Opis programu	236
10.3. Przegląd kodu źródłowego	238
10.3.1. BezpiecznyProgram.exe	238
10.3.2. ZabezpieczBP.exe	245
10.3.3. StwórzKluczBP.exe	246
10.4. Wnioski	247
Zadania do samodzielnego wykonania	249
Rozdział 11. Psychologiczna strona bezpieczeństwa	251
11.1. Wstęp	251
11.2. Wpływ architektury programu na jego bezpieczeństwo	251
11.3. „Tyłne wejścia” i kod tymczasowy	253
11.4. Użycie gotowego kodu	254
11.5. Open source	256
11.6. Tańczące świnki kontra bezpieczeństwo	257
11.7. Security by obscurity — zabezpieczanie przez zaciemnianie	258
11.8. Karanie włamywacza	260
11.9. Brzytwa Ockhama	261
11.10. Użycie socjotechniki	261
11.11. Nie poprawiaj włamywacza	262
11.12. Walka ze script kiddies	263
11.13. Ochrona przed automatami	264
11.14. Ataki z wewnątrz	267
11.15. Łańcuch a sieć zabezpieczeń	267
11.16. Całościowe spojrzenie na problem bezpieczeństwa	268
Pytania kontrolne	270
Podsumowanie	273
Odpowiedzi do pytań kontrolnych	281
Słowniczek pojęć	293
Skorowidz	301

Rozdział 6.

Zabezpieczenie programów przed debuggerami

6.1. Wstęp

Wykrywanie aktywnych debuggerów oraz programów zrzucających fragment pamięci typu ProcDump to czynność, która może być opłacalna, jednak nie jest tak prosta, jak się wydaje. Istnieje wiele wyrafinowanych sztuczek wykrywających te programy, jednak zdecydowana większość z nich wykrywa dokładnie określone programy, jak na przykład SoftIce czy OllyDbg, i w dodatku często tylko określone ich wersje. Najgorszą informacją jest jednak to, że istnieje mnóstwo łatek i rozszerzeń popularnych debuggerów, które zabezpieczają się przed wykryciem. Programy te po modyfikacjach (wykonanych często przez samych krakerów dla siebie) ukrywają się i stosują techniki mylące. Dlatego wykrywanie debuggerów jest zadaniem często skazanym na porażkę. Zwykle jest się pół kroku do tyłu, a nawet jeśli uda nam się poprzez zaimplementowanie wielu technik jednocześnie wykryć skutecznie wszystkie istniejące debugery, to i tak jest to tylko chwilowe zwycięstwo, bo za chwilę powstaną takie, których nie wykryjemy. Jest to więc typowe leczenie objawów, a nie przyczyn choroby.

Nie oznacza to, że nie należy w ogóle przejmować się problemem i nie stosować żadnych zabezpieczeń. Jednak jeśli Czytelnik nie jest geniuszem assemblera, powinien zostawić to zadanie innym i użyć do tego celu programu pobranego z internetu. Jest ich wiele, zarówno darmowych, jak i płatnych. Do tych drugich należą m.in. opisane w rozdziale drugim TheMida czy AsProtect. Dzięki temu zaoszczędzimy sobie czasu na próby, których wyniki mogą być wątpliwe, a co więcej, których rezultat ciężko będzie nam zweryfikować, ponieważ nie będziemy dysponować odpowiednią ilością wersji debuggerów. Procedury kontrolujące działanie takich programów nie muszą być niestandardowe i dlatego warto pozostawić je fachowcom.

Z tych właśnie powodów w rozdziale tym nie znajdziecie wielu wyrafinowanych sztuczek blokujących debugery. Opiszę jedynie kilka najprostszych, aby każdy mógł sobie wyrobić opinię na ten temat i w razie potrzeby poszukać bardziej zaawansowanych informacji w innych źródłach. Zamiast tego skupię się na ogólnych metodach utrudniania debugowania, które mogą być użyteczne niezależnie od stosowania funkcji wykrywających debugery lub komercyjnych systemów zabezpieczeń, które również takowe funkcje posiadają.

6.2. Wykrywanie debuggerów

Najprostszym sposobem wykrywania debuggerów jest wstawienie do kodu po prostu:

```
if(IsDebuggerPresent())  
    // wykonaj jakiś kod, np. zamknij program;
```

Można to łatwo przetestować, wpisując w miejsce komentarza na przykład polecenie wyświetlenie jakiegoś komunikatu i uruchamiając aplikację krok po kroku w Visual Studio. Debugger VS zostanie wykryty i program wyświetli komunikat. Uruchamiając program z pliku wykonywalnego, nie zobaczymy komunikatu.

Tego typu zabezpieczenie będzie jednak całkowicie nieskuteczne w przypadku zaawansowanych debuggerów używanych przez krakerów, takich jak SoftIce czy OllyDbg. Włamywacze używają zmodyfikowanych wersji tych programów, które są zabezpieczone nie tylko przed opisaną powyżej weryfikacją, ale także przed wieloma bardziej zaawansowanymi metodami. Twój program musiałby mieć naprawdę szeroką gamę testów, aby można było mieć pewność wykrycia większości mutacji tych debuggerów. Dlatego właśnie lepiej jest użyć gotowego narzędzia wykonanego przez specjalistów, a samemu skupić się na innych zabezpieczeniach. Jako ciekawostkę podam jeszcze przykłady dwóch rozwiązań tego typu:

```
mov ah,43h  
int 68h  
cmp eax,0F386h  
jz mamy_debugger
```

W tym teście próbujemy zbadać, czy uruchomiony został program SoftIce poprzez wykrywanie sterownika debugera systemowego. Kolejny przykład opiera się na wykrywaniu `int 41h` używanego przez debugery:

```
xor ax,ax  
mov es,ax  
mov bx,cs  
lea dx,int41handler  
xchg dx,es:[41h*4]  
xchg bx,es:[41h*4+2]  
in al,40h  
xor cx,cx  
int 41h  
xchg dx,es:[41h*4]  
xchg bx,es:[41h*4+2]
```

```

cmp cl,al
jnz si_jest

int41handler PROC
mov cl,al
iret
int41handler ENDP

```

Obydwa powyższe przykłady wykrywania debugera SoftIce pochodzą ze strony: [http://4programmers.net/Assembler/FAQ/Wykrywanie_debuggera_\(SoftICE\)](http://4programmers.net/Assembler/FAQ/Wykrywanie_debuggera_(SoftICE))¹.

6.3. Utrudnianie debugowania

6.3.1. Wstawki kodu utrudniające debugowanie

Utrudnienie debugowania można wykonać, wklejając w wiele miejsc kodu źródłowego programu relatywnie nieskomplikowane wstawki. Jeśli używamy języka C/C++, sprawa jest prosta, możemy bowiem wykorzystać makra preprocesora, co w połączeniu z tworczym użyciem instrukcji skoku bezwarunkowego (tak oczerniane przez wszystkich goto), wstawek assemblerowych czy konstrukcji takich jak setjmp czy longjmp, może solidnie skomplikować śledzenie programu w debugerze. Ważne jest, aby tego typu wstawki pozostawały neutralne dla kodu.

Oto przykład:

```

jmp_buf env;
#define AD(kod, numer) if( setjmp(env) == 0 )      \
{                                                    \
    goto skok_ad_##numer;                          \
}                                                    \
else                                                \
{                                                    \
    kod;                                             \
}                                                    \
goto koniec_ad_##numer;                            \
skok_ad_##numer:                                   \
    longjmp(env, 1);                               \
koniec_ad_##numer:                                \
;

```

Powyższe makro wstawia kod wyglądający mniej więcej tak:

```

if( setjmp(env) == 0 )
{
    goto skok_ad_1;
}
else

```

¹ Treść udostępniona na zasadach licencji Creative Commons Attribution: <http://creativecommons.org/licenses/by/2.0/pl/legalcode>.

```

{
    // WŁAŚCIWY FRAGMENT KODU
}
goto koniec_ad_1;
skok_ad_1:
    longjmp(env, 1);
koniec_ad_1:

```

W trakcie wykonania instrukcja `setjmp(env) == 0` wywołana po raz pierwszy ustawi punkt powrotu dla skoku `longjmp` na miejsce swojego wywołania oraz zwróci wartość `TRUE`. W związku z tym kolejną wykonywaną instrukcją będzie `goto skok_ad_1`. Następnie wykona się `longjmp(env, 1)`, które spowoduje przesunięcie wykonania z powrotem do pierwszej linii kodu. Tym razem jednak warunek nie będzie już spełniony i wykonany zostanie ciąg instrukcji oznaczony jako `WŁAŚCIWY FRAGMENT KODU`. Na koniec instrukcja `goto koniec_ad_1` zapewni prawidłowe opuszczenie tego bloku kodu. Cała konstrukcja ma wpieść w kod kilka dziwnych i zaciemniających sens skoków wydłużających i utrudniających śledzenie wykonania w debuggerze. Oczywiście powinna być użyta w programie wiele razy, aby być naprawdę skuteczną.

Użycie makra jest następujące. Kod, który zaciemniamy, otacza się wywołaniem makra: `AD(kod, x)`. Pewną wadą tego makra jest to, że trzeba go wywoływać z dodatkowym parametrem, który za każdym razem musi być inny. To, co przed zaciemnieniem wygląda tak:

```

for( int i = 0; i < 10; i++)
for( int j = 0; j < i; j++)
    if( x[i] < x[j])
{
    int tmp = x[i];
    x[i] = x[j];
    x[j] = tmp;
}

```

po — będzie wyglądać tak:

```

AD(
for( int i = 0; i < 10; i++)
    for( int j = 0; j < i; j++)
        AD(if( x[i] < x[j])
        {
            int tmp = x[i];
            AD(x[i] = x[j] ,2);
            AD(x[j] = tmp ,3);
        }
        , 1)
, 0)

```

Inne makra mogą korzystać wprost ze wstawek assemblerowych:

```

#define WSTAWKA_START_ASM __asm PUSH EAX __asm PUSH EBX __asm PUSH ECX __asm PUSHF
#define WSTAWKA_STOP_ASM __asm POPF __asm POP ECX __asm POP EBX __asm POP EAX
#define WSTAWKA_PUSTA_1 WSTAWKA_START_ASM __asm MOV EAX, ECX __asm MOV EAX, 0 __asm
↳ADD EAX, 0xD007 __asm MOV EBX, EAX WSTAWKA_STOP_ASM

```

```
#define WSTAWKA_PUSTA_2 WSTAWKA_START_ASM MAKE_DUMMY_1 __asm TEST EAX, EAX __asm
↳PUSHF __asm POP EAX __asm MOV EAC, EAX MAKE_STOP_ASM

#define WSTAWKA_PUSTA_3 WSTAWKA_START_ASM __asm MOV EAX, EBX __asm ADD EAX, 0x01ac
__asm PUSH EAX __asm MOV EAX, EBX __asm POP EBX WSTAWKA_STOP_ASM
```

Powyższe kody nie mają żadnego sensu, natomiast nie zmieniają stanu rejestrów ani flag (dzięki użyciu makr `WSTAWKA_START_ASM` i `WSTAWKA_STOP_ASM`). Użycie jest proste: wywołanie makra wstawia się po prostu do kodu.

```
for( int i = 0; i < 10; i++)
for( int j = 0; j < i; j++)
    if( x[i] < x[j])
    {
        WSTAWKA_PUSTA_3
        int tmp = x[i];
        WSTAWKA_PUSTA_3 WSTAWKA_PUSTA_2
        x[i] = x[j];
        WSTAWKA_PUSTA_3 WSTAWKA_PUSTA_1 WSTAWKA_PUSTA_3
        x[j] = tmp;
        WSTAWKA_PUSTA_2
    }
```

Prawda, że proste? Polecam obejrzenie kodu assemblerowego wygenerowanego przez kompilator dla każdej z trzech powyższych wersji kodu. Poświęciwszy 3 – 4 godziny, można wyprodukować kilkanaście czy nawet kilkadziesiąt podobnych fragmentów kodu i użyć ich w setkach miejsc, wykonując po prostu pracę typu kopiuj/wklej. Nie powstrzyma to samo w sobie żadnego krakera, ale utrudni mu nieco pracę. Oczywiście takie wstawki wydłużają kod oraz nieznacznie spowalniają jego wykonanie. Jeśli jednak będziemy używać ich wyłącznie w najbardziej krytycznych fragmentach programu, dotyczących zabezpieczeń, to jest to opłacalne. Zwłaszcza że przy dzisiejszych prędkościach procesorów tych kilkadziesiąt instrukcji maszynowych nie będzie dużym obciążeniem.

Powyższe makra są banalne i mają wyłącznie posłużyć jako przykład tego, co można robić. W prawdziwym systemie warto posiedzieć nieco dłużej i dodać następujące elementy:

- ♦ Wstawki assemblerowe z dużą ilością skoków wymieszanych bez ładu, na przykład:

```
WSTAWKA_START_ASM
__asm JMP skok_1x;
skok_1x: __asm TEST EAX, EBX;
__asm JMP skok_3x;
skok_5x:
__asm MOV EAX, EBX;
__asm JMP skok_4x;
skok_2x: __asm MOV EAX, ECX;
__asm JMP skok_5x;
skok_4x: __asm POPF;
__asm JMP skok_6x;
skok_3x: __asm MOV EAX, 0;
__asm PUSH EAX;
__asm MOV EAX, EBX;
```

```
__asm TEST EAX, EAX;  
__asm JNZ skok_4x;  
__asm JMP skok_2x;  
skok_6x: __asm MOV EAX,EBX;  
WSTAWKA_STOP_ASM
```

- ◆ Użycie nie tylko skoków bezwzględnych, ale także dużej ilości zagnieżdżonych funkcji oraz skoków warunkowych (jak w powyższym przykładzie skok JNZ).
- ◆ Wstawianie instrukcji, które nie będą nigdy wykonane, w pobliże właściwego kodu. Można tego dokonać poprzez skoki. Ciekawą instrukcją, którą można w takie miejsce wstawić, jest `__asm int 3`, czyli instrukcja przerwania programowego.
- ◆ Można nawet pokusić się o sterowanie przepływem wykonania za pomocą wyjątków.

Przez cały czas powinniśmy mieć jednak na uwadze to, że jest to tylko dodatek, i uważać, aby nie zaciemnić sobie kodu nadmiernie.

6.3.2. Generator wstawek kodu utrudniających debugowanie

Makra, o których pisałem powyżej, to interesująca technika, ale mają one kilka wad:

- ◆ Nie każdy język posiada makra preprocesora. Można jeszcze ratować się użyciem funkcji rozwijanych w miejscu wywołania (`inline`), ale nie zawsze i nie wszystko uda się nimi zastąpić.
- ◆ Makra pisane ręcznie są zazwyczaj schematyczne. Ciężko je sparametryzować czy zmieniać im dynamicznie treść.
- ◆ Nawet najwygodniejsze w użyciu widnieją w kodzie źródłowym, zmniejszając jego czytelność oraz utrudniając testowanie (i debugowanie, ale w końcu po to zostały napisane).

Lepszym rozwiązaniem będzie więc zostawienie wersji deweloperskiej kodu w stanie czystym i wstawianie kodu antydebugowego przez automat dopiero w procesie produkcji oprogramowania. Dzięki użyciu zautomatyzowanych systemów produkcji oprogramowania takich jak na przykład CruiseControl .NET, systemów kontroli wersji takich jak CVS czy SVN oraz narzędzi skryptowych takich jak NANT, Python czy Ruby proces ten nie powinien być skomplikowany. Wygląda on następująco:

- ◆ Prace deweloperskie wykonywane są przez programistów. Programista, kończąc prace, wysyła kod źródłowy do repozytorium systemu kontroli wersji.
- ◆ Automat pobiera zmodyfikowane źródła do swojej lokalnej kopii.
- ◆ Prekompilacja — wygenerowanie przez automat wstawek antydebugowych i wstawienie ich do kodu.
- ◆ Kompilacja zmodyfikowanego kodu.
- ◆ Wykonanie testów automatycznych.

Automat taki może generować wstawki losowo spośród zbioru elementów w miejsca oznaczone w kodzie w specyficzny sposób. Dzięki temu jedyne, co musi zrobić programista, to wstawić takie oznaczenia wszędzie, gdzie chce. Może to być na przykład specyficzny komentarz:

```
// ZABEZPIECZ
for( int i = 0; i < 10; i++)
for( int j = 0; j < i; j++)
    if( x[i] < x[j])
    {
// ZABEZPIECZ
        int tmp = x[i];
// ZABEZPIECZ
        x[i] = x[j];
// ZABEZPIECZ
        x[j] = tmp;
// ZABEZPIECZ
    }
// ZABEZPIECZ
```

Na płycie CD znajduje się kod źródłowy programu GenerujZabezpieczenia napisanego w języku C#. Jest to program uruchamiany z linii poleceń, którego jedynym parametrem jest ścieżka do pliku źródłowego (w języku C++), w którym wstawki `// ZABEZPIECZ` mają zostać zmienione na wstawki antydebugowe. Czytnik może rozbudować i zmodyfikować go według własnych potrzeb. Można zmienić go w następujący sposób:

- ♦ Dodanie większej ilości elementów służących do generowania wstawek.
- ♦ Dodanie generacji wstawek dla różnych języków programowania.
- ♦ Dodanie generacji kilku rodzajów wstawek, w tym parametryzowanych.
- ♦ Stworzenie bardziej skomplikowanych wstawek.
- ♦ Stworzenie mniej schematycznych wstawek.

Należy przy tym pamiętać o tym, że program po prostu wstawia wstawkę tam, gdzie zobaczy stosowny tekst. Może więc się zdarzyć, że kod źródłowy po modyfikacji nie będzie się kompilować lub w ogóle nie będzie działać. Zależy to od sposobu użycia oznakowania wstawek. Jeśli ich treść pojawi się w nietypowym miejscu, na przykład w ciągu znaków do wyświetlenia na konsoli itp., to działanie programu może zmienić się na nieprawidłowe.

Kod programu jest dość prosty. Podstawową funkcją jest `ModyfikujPlik`, która odczytuje plik, wyszukuje frazy `// ZABEZPIECZ` i podmienia je na losowo wygenerowane wstawki assemblerowe. Generowane są dwa typy wstawek:

- ♦ Statyczna — od 1 do 9 rozkazów assemblera wylosowanych z tablicy `statyczneWstawki`.
- ♦ Fałszywe skoki — trzy przeplatające się fragmenty kodu (wylosowane jak wstawka statyczna).

Oto główna funkcja:

```
static void ModyfikujPlik(string aŚcieżka)
{
    // odczyt pliku
    TextReader reader = new StreamReader(aŚcieżka,
    ↪System.Text.Encoding.Default);
    string zawartość = reader.ReadToEnd();
    reader.Close();

    // modyfikacja zawartości
    int ile = 0;
    while (zawartość.IndexOf(oznaczenieWstawki) != -1)
    {
        int indeksWstawki = zawartość.IndexOf(oznaczenieWstawki);
        string wstawka = UtwórzWstawkę();
        zawartość = zawartość.Substring(0, indeksWstawki) + wstawka +
        ↪zawartość.Substring(indeksWstawki + oznaczenieWstawki.Length);
        ile++;
    }

    // zapis pliku
    TextWriter writer = new StreamWriter(aŚcieżka, false,
    ↪System.Text.Encoding.Default);
    writer.Write(zawartość);
    writer.Close();

    Console.WriteLine(aŚcieżka + " został zmodyfikowany "
    ↪+ ile.ToString() + " razy");
}
```

Pojedynczą wstawkę tworzy funkcja `UtwórzWstawkę()`:

```
static string UtwórzWstawkę()
{
    string ciągPodmiany = początekWstawki;
    int ile = rd.Next(1, 3);
    for (int i = 0; i < ile; i++)
    {
        if (rd.Next(0,2) == 0)
            ciągPodmiany += UtwórzSztuczneSkoki();
        else
            ciągPodmiany += UtwórzStatycznąWstawkę();
    }
    return ciągPodmiany + koniecWstawki;
}
```

Tę funkcję zmodyfikuj, jeśli chcesz mieć więcej typów wstawek. Po prostu nie losuj liczb z zakresu `<0; 2)`, lecz większego, i zastąp warunek instrukcją `switch`. Funkcje `UtwórzSztuczneSkoki` i `UtwórzStatycznąWstawkę` wyglądają następująco:

```
static string UtwórzStatycznąWstawkę()
{
    int ile = rd.Next(1, 10);
    string retWart = "";
    for (int i = 0; i < ile; i++)
    {
```

```
        retWart += statyczneWstawki[rd.Next(0, statyczneWstawki.Length)] +  
        ↪ "\r\n";  
    }  
    return retWart;  
}  
  
static string UtwórzSztuczneSkoki()  
{  
    string retWart = "";  
    string etykieta1 = UtwórzEtykietę();  
    string etykieta2 = UtwórzEtykietę();  
    string etykieta3 = UtwórzEtykietę();  
    retWart += "__asm JMP " + etykieta1 + ";\r\n";  
    retWart += etykieta2 + ":" + UtwórzStatycznąWstawkę();  
    retWart += "__asm JMP " + etykieta3 + ";\r\n";  
    retWart += etykieta1 + ":" + UtwórzStatycznąWstawkę();  
    retWart += "__asm JMP " + etykieta2 + ";\r\n";  
    retWart += etykieta3 + ":" + UtwórzStatycznąWstawkę();  
    return retWart;  
}
```

Druga z nich tworzy skoki układające się w ciąg:

1. Idź do 3
2. Idź do 4
3. Idź do 2
4. Koniec

Pomiędzy nimi znajdują się statyczne wstawki wygenerowane przez `UtwórzStatycznąWstawkę()`, której z kolei kod jest tak prosty, że raczej nie trzeba go objaśniać. Warto jeszcze dodać, że każda wstawka zaczyna się odłożeniem stanu rejestrów i flag na stos, a kończy pobraniem ich stamtąd. Dzięki temu stan programu nie zmienia się.

Zadania do samodzielnego wykonania

1. Rozwiń program `GenerujZabezpieczenia` zgodnie z sugestiami w treści rozdziału.

Pytania kontrolne

P 6.1. Jakie są wady makr antydebugowych wstawianych ręcznie do kodu?

- a) Są całkowicie nieskuteczne i nie przeszkadzają krakerom.
- b) W niektórych językach programowania ich implementacja może być trudna.

- c) Nie jest łatwo napisać takie makra nieschematycznie, zwykle są podobne do siebie.
- d) Znajdują się w kodzie źródłowym, co zaciemnia go i utrudnia testowanie.